KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.6.2021 r.
COM(2021) 272 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Piętnaste sprawozdanie roczne za rok 2020 w sprawie realizacji pomocy Unii na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 389/2006 z dnia 27 lutego 2006 r. ustanawiającego instrument wsparcia finansowego w celu stymulowania rozwoju gospodarczego tureckiej wspólnoty cypryjskiej

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Piętnaste sprawozdanie roczne za rok 2020 w sprawie realizacji pomocy Unii na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 389/2006 z dnia 27 lutego 2006 r. ustanawiającego instrument wsparcia finansowego w celu stymulowania rozwoju gospodarczego tureckiej wspólnoty cypryjskiej

1. WPROWADZENIE

Rozporządzenie Rady (WE) nr 389/2006[1] („rozporządzenie o pomocy") stanowi podstawę udzielania pomocy na rzecz tureckiej wspólnoty cypryjskiej oraz nakłada wymóg składania rocznych sprawozdań dla Rady i Parlamentu Europejskiego.

2. PRZYGOTOWANIE PROGRAMU POMOCY

W okresie pomiędzy 2006 r. a końcem 2020 r. zaprogramowano kwotę 592 mln EUR na działania w ramach rozporządzenia o pomocy. Kwota przeznaczona w lipcu 2020 r. (część I) i we wrześniu 2020 r. (część II) na roczny program działań na 2020 r. wyniosła ogółem 36,6 mln EUR[2]. Wieloletnie ramy finansowe (WRF) na lata 2014–2020 zapewniły wieloletnią perspektywę dla programu i stabilne finansowanie roczne. Program pomocy ma jednak charakter tymczasowy, ponieważ jego celem jest ułatwienie zjednoczenia Cypru; zarówno rozporządzenie o pomocy, jak i rozporządzenie Rady nr 1311/2013[3] określające WRF umożliwiają przeprowadzenie rewizji w przypadku zjednoczenia.

3. MECHANIZMY WDRAŻANIA

Program jest realizowany na tych obszarach Republiki Cypryjskiej, nad którymi rząd Republiki Cypryjskiej nie sprawuje faktycznej kontroli i na których stosowanie unijnego dorobku prawnego jest tymczasowo zawieszone zgodnie z protokołem 10 do traktatu o przystąpieniu. Pomoc jest udzielana w ramach zarządzania bezpośredniego i pośredniego.

Komisja realizuje program w wyjątkowym kontekście politycznym, prawnym i dyplomatycznym. Konieczne są ustalenia doraźne umożliwiające kontynuację realizacji programu przy jednoczesnym poszanowaniu zasad należytego zarządzania finansami. W przypadku programów pomocy finansowanych przez UE rolę ram prawnych udzielanej pomocy pełnią w zwykłych okolicznościach umowy z rządem państwa beneficjenta. W przypadku pomocy dla tureckiej wspólnoty cypryjskiej nie można zawrzeć takich umów. Zarządzanie nieodłącznym ryzykiem i jego ograniczanie stanowią odpowiedzialność Komisji, a przyjęte przez nią środki obejmują intensywne monitorowanie umów i udzielanie wsparcia beneficjentom,

---

[1] Rozporządzenie Rady (WE) nr 389/2006 z dnia 27 lutego 2006 r. ustanawiające instrument wsparcia finansowego w celu stymulowania rozwoju gospodarczego tureckiej wspólnoty cypryjskiej i zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 2667/2000 w sprawie Europejskiej Agencji Odbudowy (Dz.U. L 65 z 7.3.2006, s. 5).

[2] Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie przyjęcia programu działań dotyczącego tureckiej wspólnoty cypryjskiej na rok 2020 (część I) (C(2020) 4008) i decyzja wykonawcza Komisji z dnia 25 sierpnia 2020 r. w sprawie przyjęcia programu działań dotyczącego tureckiej wspólnoty cypryjskiej na rok 2020 (część II) (C(2020) 5698).

[3] Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 884).

zmienione zasady płatności oraz ostrożne podejście do stosowania gwarancji bankowych. Znaczna część środków programu jest przeznaczona na dotacje, które wymagają istotnych nakładów na zarządzanie.

Aby osiągnąć zamierzony efekt, turecka wspólnota cypryjska musi być w pełni zaangażowana w przygotowanie do przyjęcia dorobku prawnego UE po rozwiązaniu problemu cypryjskiego.

Zespół programowy korzysta z pomieszczeń unijnego biura terenowego ds. programu (EUPSO) znajdującego się w północnej części Nikozji. Przedstawicielstwo Komisji na Cyprze organizuje również spotkania, seminaria i konferencje prasowe oraz pozostaje w kontakcie z cypryjską opinią publiczną na całej wyspie, między innymi w kwestiach dotyczących programu pomocy. Ponadto w ramach unijnego projektu Infopoint, finansowanego ze środków programu pomocy, prowadzonych jest szereg działań w zakresie komunikowania i eksponowania polegających na informowaniu o polityce, priorytetach i działaniach UE wspierających turecką wspólnotę cypryjską oraz na promowaniu europejskiej kultury.

4. WDRAŻANIE PROGRAMU W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM

4.1. Zarys ogólny

Komisja nadal realizuje rozporządzenie o pomocy, mając na celu wspieranie zjednoczenia. Komisja jest gotowa dostosowywać program zgodnie z wszelkimi porozumieniami osiągniętymi w ramach rozmów na temat rozwiązania problemu cypryjskiego.

Działania w 2020 r. obejmowały kontynuację szeregu ustanowionych i udanych projektów, takich jak stypendia unijne i środki budowy zaufania, polegające na wsparciu dla Komisji Technicznej ds. Dziedzictwa Kulturowego (TCCH) i Komisji Osób Zaginionych (CMP). Inicjatywy Komisji Technicznych, w których reprezentowane są obie społeczności, nadal były finansowane w ramach specjalnego instrumentu.

Zasadniczym elementem programu pozostają dotacje. Zwiększono pomoc udzielaną najważniejszym sektorom gospodarki, które przygotowują się do rozwiązania problemu cypryjskiego, poprzez projekty wspierające sektor prywatny oraz obszary wiejskie, a także rozwój zasobów ludzkich. Kontynuowano starania w kierunku osiągnięcia realnych postępów w zakresie zwalczania chorób zwierząt i bezpieczeństwa żywności.

Nadal istnieją znaczne braki w zdolnościach beneficjentów do skutecznego wdrażania unijnego dorobku prawnego po wejściu w życie kompleksowego rozwiązania problemu cypryjskiego – wiele tekstów prawnych wciąż nie zostało jeszcze zatwierdzonych. Turecka wspólnota cypryjska nadal jednak osiągała znaczne postępy w wielu obszarach i obecnie lepiej rozumie wyzwania związane z wdrożeniem tekstów prawnych zgodnych z normami UE.

Jedną z nierozwiązanych kwestii jest budowa sieci kanalizacji dla Famagusty, na którą umowa została rozwiązana przez Komisję w grudniu 2013 r. Spór z byłym wykonawcą skierowano do rozstrzygnięcia w drodze postępowania polubownego, które jest nadal w toku. Tymczasem podpisano umowę na powiązane prace naprawcze, które jeszcze się jednak nie rozpoczęły.

Realizacja programu pomocy stanęła pod znakiem zapytania w związku z wybuchem pandemii COVID-19. Komisja dopilnowała, aby program został zrealizowany

pomimo zaistniałych okoliczności i wprowadziła środki łagodzące w celu zapewnienia kontynuacji projektów. Co ważne, szybko uruchomiono pakiet awaryjny, aby zapewnić dostawy najpilniejszych środków medycznych, wsparcie ekonomiczne dla mikroprzedsiębiorstw i MŚP oraz porady ekspertów dla członków tureckiej wspólnoty cypryjskiej.

Pod koniec roku w ramach programu obowiązywało 194 umów.

4.2. Postępy w ramach poszczególnych celów

Ogólnym celem programu pomocy jest ułatwienie zjednoczenia Cypru poprzez stymulowanie rozwoju gospodarczego tureckiej wspólnoty cypryjskiej, ze szczególnym uwzględnieniem integracji gospodarczej wyspy, poprawy kontaktów między obiema społecznościami oraz kontaktów z UE, a także przygotowania do stosowania unijnego dorobku prawnego.

W 2020 r. podejmowano następujące działania, aby osiągnąć każdy z celów określonych w rozporządzeniu o pomocy:

4.2.1. Cel nr 1: Rozwój i przebudowa infrastruktury

UNDP kontynuowało wdrażanie lokalnej platformy rozwoju projektów infrastrukturalnych (LIF) na podstawie bieżących umów o przyznanie wkładu zawartych z Komisją na kwotę 23,4 mln EUR. Platforma zapewnia wsparcie w zakresie opracowywania i wdrażania istotnych lokalnych inwestycji infrastrukturalnych. Poza dwunastoma znaczącymi projektami realizowanymi w ramach LIF w 2020 r. zakończono również zoptymalizowane drugie zaproszenie do składania wniosków na rzecz społeczności lokalnych, co zaowocowało potencjalnymi pięcioma dodatkowymi projektami w wykazie LIF.

Służący obu społecznościom unijny projekt rehabilitacji rzeki Pedieos, mający na celu zbliżenie cypryjskich społeczności dzięki działaniom rekreacyjnym, osiągnął etap przygotowania szczegółowego projektu.

W sektorze gospodarki wodnej kontynuowano prace przy budowie nowego kolektora kanalizacyjnego obsługującego północne tereny Nikozji. Projekt ten wiąże się z budową około 13 km kanałów ściekowych służących odprowadzaniu ścieków z rejonu Nikozji do służącej obu społecznościom oczyszczalni ścieków w Nikozji, której budowę – również w ramach projektu finansowego ze środków UE – zakończono w 2013 r. Pomimo zawieszenia prac na 3 miesiące z powodu ograniczeń związanych z pandemią COVID-19 prace w zakresie projektu postępowały, przy czym zainstalowano około 80 % rurociągu, a pompownie są w trakcie budowy.

Prace nad budową systemu nawadniania ponownie wykorzystującego ścieki oczyszczone w oczyszczalni ścieków w Morfu zakończono w marcu 2020 r. Sfinalizowano również szczegółowy projekt i związaną z nim dokumentację przetargową w zakresie ponownego wykorzystywania oczyszczonych ścieków i osadów z oczyszczalni ścieków w Nikozji.

W marcu 2019 r. podpisano umowę w ramach zamówienia na roboty budowlane dotyczące prac związanych z naprawą sieci kanalizacyjnych Famagusty i związaną z tym projektem umowę w ramach zamówienia na usługi w zakresie nadzoru, ale prace jeszcze się nie rozpoczęły. Na początku 2021 r. izba inżynierów i architektów wydała „wizę projektową”.

Pomimo pandemii COVID-19 odnotowano postępy w realizacji dwóch zmienionych umów w ramach zamówienia na roboty budowlane dotyczących rozbudowy składowiska i instalacji do odgazowywania składowiska, które obecnie stanowią inwestycję o wartości ponad 4,5 mln EUR w zakresie gospodarowania odpadami stałymi. Dzięki tym zmianom możliwa jest produkcja do 0,8 MW energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii (zbieranie, przetwarzanie i spalanie gazu składowiskowego). Wyprodukowana energia elektryczna umożliwia zrównoważone oczyszczanie ścieków składowiskowych (odcieków składowiskowych) w nowo uruchomionej oczyszczalni, co w przeciwnym razie stanowiłoby koszt operacyjny, którego beneficjent końcowy nie byłby w stanie ponieść.

W zamówieniu publicznym na usługi dotyczące budowania zdolności do praktyk gospodarowania odpadami stosowanych w społecznościach lokalnych wprowadzono zasady gospodarki o obiegu zamkniętym. Dzięki sytuacji, jaką stworzyło przyjęcie przez beneficjenta promowanego przez UE tekstu prawnego dotyczącego odpadów opakowaniowych, dobiega końca tworzenie pierwszej niekomercyjnej organizacji odpowiedzialności producenta działającej na rzecz recyklingu odpadów opakowaniowych.

Zgodnie z finansowanym ze środków UE planem zintegrowanego gospodarowania odpadami stałymi dotacje na wsparcie ośmiu społeczności lokalnych w celu usprawnienia lokalnej infrastruktury gospodarowania odpadami są w końcowej fazie realizacji. W ramach tego samego programu dotacji w Nikozji powstało schronisko dla ofiar przemocy w rodzinie.

Lokalne możliwości techniczne w zakresie monitorowania jakości środowiska są zwiększane dzięki odnowieniu sieci monitorowania jakości powietrza oraz utworzeniu laboratorium referencyjnego ds. jakości powietrza i paliw.

Pod koniec 2020 r. zakończono udzielanie pomocy technicznej przy wdrażaniu programu efektywności energetycznej w szkołach. W ramach interwencji w 10 szkołach pilotażowych przeanalizowano środki poprawy efektywności energetycznej, takie jak wymiana okien, naprawa przegród zewnętrznych oraz modernizacja systemów oświetlenia, ogrzewania i chłodzenia. Usprawnienia te zostały również przeanalizowane pod względem ich opłacalności z uwzględnieniem lokalnych czynników ekonomicznych. Wnioski z badania zostaną wykorzystane do oceny adekwatności przyszłych interwencji.

4.2.2. Cel nr 2: Wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego

W ramach programu pomocy uruchomiono środki finansowe na pokrycie najpilniejszych potrzeb określonych przez sektor ochrony zdrowia w kontekście walki z pandemią COVID-19. Pakiet obejmował środki ochrony indywidualnej, sprzęt laboratoryjny, zestawy do testów i respiratory. Uruchomiono również pakiet nadzwyczajnych środków gospodarczych o wartości 11 mln EUR, aby pomóc w złagodzeniu społeczno-ekonomicznych skutków pandemii.

Projekt dotyczący innowacyjnej przedsiębiorczości i dialogu, realizowany we współpracy z Northern Ireland Cooperation Overseas (NI-CO), został znacznie rozszerzony. Całkowite zobowiązanie finansowe wynosi obecnie 16,6 mln EUR i dodano nowy komponent „Ochrona i tworzenie miejsc pracy”, aby zapewnić wsparcie w zwalczaniu negatywnych skutków gospodarczych pandemii COVID-19. W ramach wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych mikroprzedsiębiorstwom i małym przedsiębiorstwom zamkniętym w czasie obowiązywania obostrzeń przekazano

środki w wysokości 3 mln EUR, aby pomóc im w uzupełnieniu zapasów i pokryciu innych doraźnych kosztów niezbędnych do wznowienia działalności.

W obszarze rozwoju obszarów wiejskich przedłużono umowę o pomoc techniczną dotyczącą usług doradczych dla rolników. W ramach projektu wspiera się strategię dotyczącą usług doradczych dla rolników i świadczy się usługi doradcze beneficjentom zaproszenia do składania wniosków w programie „Inwestycje w rolnictwo" (Rozwój obszarów wiejskich IV). Zaproszenie zamknięto w 2020 r., a Komisja zawarła 55 umów o udzielenie dotacji na kwotę 4,3 mln EUR w celu wzmocnienia łańcucha wartości w rolnictwie.

Na początku 2020 r. w ramach projektu pomocy technicznej mającego na celu wzmocnienie potencjału lekarzy weterynarii w zakresie przeciwdziałania chorobom zwierząt, ich kontroli i zwalczania zakończono drugą zakrojoną na szeroką skalę serię pobierania próbek i testowania zwierząt w kierunku najważniejszych chorób (takich jak bruceloza i gruźlica). Pobrano próbki od ponad 300 000 zwierząt (bydła, owiec i kóz) i przeprowadzono 383 000 testów w celu wykrycia zakażonych zwierząt i usunięcia ich z gospodarstw. W rezultacie obserwuje się spadek poziomu występowania brucelozy w tureckiej wspólnocie cypryjskiej.

Ponadto Komisja zamówiła testy laboratoryjne i weterynaryjne materiały zużywalne oraz uruchomiła zamówienia na usługi takie jak pobieranie próbek i testowanie zwierząt. Wsparcie to wynosi prawie 1 mln EUR i ma na celu dalsze przyczynianie się do wykrywania i zwalczania najważniejszych chorób zwierząt. Ponadto zakupiono sprzęt laboratoryjny o wartości blisko 500 000 EUR, aby pomóc w zwiększeniu zakresu i skuteczności testów wykonywanych w laboratoriach zajmujących się żywnością i zdrowiem.

Wsparcie UE przyczyniło się do osiągnięcia dalszych postępów w nawiązywaniu współpracy z prywatnymi lekarzami weterynarii w zakresie pobierania próbek i testowania zwierząt oraz w wykonywaniu innych zadań w kontekście zdrowia publicznego. Beneficjent przyjął tekst prawny promowany przez UE zezwalający prywatnym lekarzom weterynarii na wykonywanie powyższych zadań.

Dzięki zbudowaniu systemu unieszkodliwiania odpadów zwierzęcych wzmocniono program zwalczania chorób. Prace budowlane ukończono na początku 2020 r. Komisja wspiera również przygotowanie planu gospodarowania odpadami zwierzęcymi w celu zapewnienia opłacalnej eksploatacji tych zakładów.

W 2020 r. rozpoczęto procedurę zamówienia finansowanej przez UE pomocy technicznej o wartości 3,2 mln EUR, aby przyspieszyć skuteczne wdrożenie standardów zgodnych ze standardami UE w całym łańcuchu produkcji żywności pochodzenia zwierzęcego.

W sektorze edukacji zakończono ocenę zaproszenia do składania ofert w ramach projektu pt. „Ulepszenie metod nauczania i uczenia się za pomocą stałego mechanizmu doskonalenia zawodowego" i udzielono zamówienia. Długoterminowy cel Komisji polegający na dostosowaniu edukacji dzieci Turków cypryjskich do najlepszych praktyk międzynarodowych jest realizowany bez przeszkód.

Projekt dotyczący opracowania programu nauczania w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego, mimo iż został przerwany przez pandemię COVID-19, jest w toku i obejmuje wykorzystanie zmienionych standardów zawodowych w zakresie umiejętności zawodowych opracowanych w ramach projektu VETLAM II do aktualizacji programów nauczania.

Projekt dotyczący urządzenia laboratoriów naukowych w szkołach podstawowych o wartości 1,1 mln EUR jest obecnie na etapie wstępnego wdrażania po pewnych opóźnieniach, przy czym laboratoria mają zostać urządzone w 48 szkołach. Zamówiono również laboratorium mobilne w postaci specjalnie wyposażonego autobusu.

Program monitorowania ekonomicznego, prowadzonego przez Bank Światowy, w dalszym ciągu zapewniał dodatkową dogłębną analizę i pomoc techniczną. W programie skupiono się na analizie podatkowej i stabilnych finansowo organach administracji, gospodarczych i związanych z handlem skutkach zjednoczenia, rozwoju sektora prywatnego i włączenia społecznego oraz monitorowaniu makroekonomicznym.

4.2.3. Cel nr 3: Wspieranie pojednania, środki budowy zaufania oraz wsparcie dla społeczeństwa obywatelskiego

Komisja Osób Zaginionych wspierana przez program pomocy za pośrednictwem umowy o przyznanie wkładu zawartej z UNDP kontynuowała swoje prace w terenie i prace laboratoryjne. Do końca 2020 r. spośród łącznej liczby 2 002 osób zaginionych Komisja Osób Zaginionych ekshumowała 1 188 szczątków, przy czym 994 zidentyfikowano genetycznie i zwrócono rodzinom. Pandemia oraz bardzo wysokie temperatury znacznie spowolniły w 2020 r. prace ekshumacyjne, co skłoniło członków Komisji Osób Zaginionych do opracowania nowej strategii w zakresie ekshumacji na wypadek nieprzewidzianych zdarzeń.

W grudniu 2020 r. rozszerzono umowę o przyznanie wkładu, tak aby zapewnić środki finansowe na rzecz działalności Komisji Osób Zaginionych w 2021 r. w kwocie 2,6 mln EUR. Ogólnie rzecz biorąc, w latach 2006–2020 UE wniosła wkład w wysokości ponad 30 mln EUR, co stanowi 75 % całkowitej kwoty środków przekazanych Komisji Osób Zaginionych w tym okresie.

Ochrona dziedzictwa kulturowego za pośrednictwem Komisji Technicznej ds. Dziedzictwa Kulturowego, w której reprezentowane są obie społeczności, stanowiła nadal kluczowy element działań na rzecz pojednania i budowania zaufania objętych wsparciem w ramach programu pomocy, przy czym w 2020 r. ukończono 18 projektów. Ogólnie rzecz biorąc, na program ochrony dziedzictwa kulturowego przeznaczono prawie 20 mln EUR ze środków finansowych UE, przy czym kwotę tę wykorzystuje się na poprawę ochrony miejsc mających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego na terenie całej wyspy. Kwota ta obejmuje 79 zakończonych projektów dotyczących prac i 17 projektów w trakcie realizacji.

Instrument na rzecz wspierania Komisji Technicznych, w których reprezentowane są obie społeczności, nadal zbliżał obie społeczności i przyczyniał się do rozwiązywania problemów, z którymi Cypryjczycy zmagają się na co dzień. W 2020 r. sfinansowano za jego pomocą jedyny w swoim rodzaju środek budowania zaufania ułatwiający zwrot obrazów i archiwów audiowizualnych między obiema społecznościami. Wystawa wybranych obrazów i materiałów audiowizualnych była wydarzeniem politycznym na wysokim szczeblu, na którym obecni byli przywódcy obu społeczności. Mimo pandemii i zamknięcia przejść granicznych komisje ds. kultury, środowiska, edukacji i zdrowia wdrożyły szereg ukierunkowanych działań.

W 2020 r., po zakończeniu etapu pilotażowego, podpisano nową umowę z United World College (UWC), w ramach której zapewniono 20 dodatkowych dwuletnich stypendiów na uzyskanie dyplomu matury międzynarodowej. UWC wdroży również

na Cyprze działania angażujące osoby młode oraz krótkie kursy. Celem jest utworzenie wspólnoty młodych Cypryjczyków zaangażowanych i wykwalifikowanych do podejmowania działań na rzecz pozytywnej zmiany w swoich społecznościach.

W ramach programu pomocy przekazano również środki finansowe na rzecz PRIO Cyprus Centre na kontynuację jego prac nad „dywidendą pokoju", która ma zostać osiągnięta wraz z kompleksowym rozwiązaniem problemu cypryjskiego. W nowym badaniu podkreślono znaczne korzyści dla biznesu wynikające z rozwiązania problemu cypryjskiego, odnosząc się do obaw Cypryjczyków dotyczących skutków gospodarczych rozwiązania. Badanie zostało opublikowane w trzech językach (greckim, tureckim i angielskim) i udostępnione ogółowi społeczeństwa oraz społeczności międzynarodowej.

W 2020 r. kontynuowano wsparcie dla społeczeństwa obywatelskiego. W ramach „Civic Space" (przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego) w dalszym ciągu zapewniano pomoc techniczną dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego w celu budowania zdolności tych organizacji, promowania środowiska sprzyjającego rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego i pobudzania tworzenia sieci kontaktów i wspólnych działań z Grekami cypryjskimi i innymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego UE. W ramach „Civic Space" udzielono za pomocą mechanizmu „Grow Civic" wsparcia dla 92 inicjatyw obywatelskich (z czego w 2020 r. wsparcie otrzymało 22 inicjatyw) dotyczących pokoju i pojednania, młodzieży, kształcenia, zdrowia, sztuki, praw człowieka lub środowiska. Nowa 30-miesięczna umowa na rzecz „Civic Space" weszła w życie pod koniec 2020 r.

Zaproszenie do składania wniosków w ramach projektu „Cypryjskie społeczeństwo obywatelskiego w działaniu VII" było w toku w 2020 r. Po raz pierwszy zabezpieczono środki na mniejsze/oddolne organizacje społeczeństwa obywatelskiego w ramach działań na rzecz zwiększenia zasięgu zaproszenia. Dotacje przyznane w ramach poprzedniego zaproszenia do składania wniosków oraz dotacje w ramach zaproszenia związanego ze zwalczaniem handlu ludźmi są na etapie wdrażania, a ich beneficjenci nadal współpracują ze swoimi odpowiednikami będącymi Grekami cypryjskimi.

Na początku roku w ramach inicjatyw finansowanych przez UE promowano i zapewniano włączenie do lokalnych przepisów prawa zjawiska handlu ludźmi i nawoływania do nienawiści jako szczególnych rodzajów przestępstw.

4.2.4. Cel nr 4: Zbliżenie tureckiej wspólnoty cypryjskiej do UE

Zarządzanie programem stypendialnym UE zlecono British Council od roku akademickiego 2014–2015. Budżet dostępny w ramach ostatniego zaproszenia umożliwił sfinansowanie 138 stypendiów na rok akademicki 2020/2021, przy czym 127 beneficjentów przyjęło przyznane stypendium. Stypendia te stanowiły wsparcie dla studentów na pierwszym roku studiów pierwszego stopnia, studentów na studiach magisterskich lub doktoranckich oraz badaczy i wysoko wykwalifikowanych pracowników w dalszym rozwijaniu swoich umiejętności językowych i zawodowych we wszystkich państwach członkowskich UE.

Od 2007 r. program stypendialny zapewnił dostęp do stypendiów dla ponad 1 700 studentów i wysoko wykwalifikowanych pracowników z tureckiej społeczności cypryjskiej. Największym wyzwaniem związanym z tym zaproszeniem był wybuch pandemii podczas składania wniosków i procedury wyboru, którego skutki

złagodzono dzięki specjalnym rozwiązaniom wprowadzonym przez British Council.

Unijny projekt Infopoint, zarządzany przez unijne biuro terenowe ds. programu (EUPSO) we współpracy z przedstawicielstwem Komisji Europejskiej na Cyprze, osiągnął wysoki poziom widoczności UE w 2020 r. dzięki dostosowaniu swoich działań do platform internetowych. Działania te obejmowały ponad 15 tematów związanych z UE, w tym kampanię na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu, w ramach której realizowano zakrojoną na szeroką skalę kampanię informacyjną na temat efektywności energetycznej. W ramach unijnego projektu Infopoint zajmowano się również takimi tematami jak prawa osób LGBTI, przemoc ze względu na płeć, prawa osób z niepełnosprawnościami i handel ludźmi.

Dzięki projektowi zorganizowano 17 wydarzeń, głównie internetowych, w tym zakrojoną na szeroką skalę kampanię z okazji Dnia Europy, oraz 54 imprezy cykliczne, w tym serię koncertów muzycznych „Zostań w domu" w okresie obowiązywania obostrzeń. W wydarzeniach tych wzięło udział ponad 15 000 uczestników. Przeprowadzono również zakrojoną na szeroką skalę kampanię informacyjną na temat COVID-19. Ponadto rozdystrybuowano 9 biuletynów i 35 infografik internetowych, a w lokalnych mediach ukazało się 157 artykułów informacyjnych i 3 spoty telewizyjne.

Popularność działań potwierdza również aktywność na stronie „Abbilgi" na Facebooku (ponad 2 000 nowych obserwujących w 2020 r., co daje łączną liczbę 20 249 obserwujących od uruchomienia tej strony).

4.2.5. Cele nr 5–6: Przygotowanie tureckiej wspólnoty cypryjskiej do wprowadzenia i wdrożenia unijnego dorobku prawnego

Instrument pomocy technicznej i wymiany informacji Komisji Europejskiej (TAIEX) służy realizacji celów 5 i 6 rozporządzenia o pomocy, a tym samym pomaga w przygotowaniu tureckiej wspólnoty cypryjskiej do wdrażania unijnego dorobku prawnego, mając na uwadze perspektywę wycofania jego zawieszenia po wejściu w życie kompleksowego rozwiązania problemu cypryjskiego.

W 2020 r. pomoc utrzymano w 17 głównych obszarach lub „sektorach" unijnego dorobku prawnego. Łącznie w 2020 r. zorganizowano 49 wydarzeń. Od marca 2020 r. wszystkie działania TAIEX były organizowane w internecie. Opracowano nowe ramy pomocy TAIEX na lata 2020–2022, a w procesie tym wybrano 54 ekspertów z państw członkowskich.

Od początku pandemii COVID-19 eksperci TAIEX ds. zdrowia udzielali regularnego wsparcia. Wsparcie miało na celu zapewnienie doradztwa w zakresie natychmiastowych środków zwalczania choroby oraz pomocy w ustanowieniu bardziej strategicznego mechanizmu reagowania i zarządzania kryzysowego. Eksperci pomogli również w opracowaniu planu wprowadzania szczepionek oraz odpowiedniego rejestru, co przygotowało grunt pod dostawę zatwierdzonych przez UE szczepionek do tureckiej wspólnoty cypryjskiej.

W ramach TAIEX nadal wspierano wymianę handlową przez zieloną linię. Eksperci TAIEX na początku 2020 roku przeprowadzili m.in. regularne kontrole fitosanitarne dotyczące ziemniaków. Po wybuchu pandemii Komisja nie mogła już jednak wysłać ekspertów na Cypr w celu przeprowadzenia regularnych inspekcji niektórych produktów, o których mowa w rozporządzeniu nr 866/2004.

4.3. Realizacja finansowa (zawieranie umów i dokonywanie płatności)

4.3.1. Umowy

W 2020 r. Komisja podjęła zobowiązania prawne w wysokości 42,6 mln EUR, co – biorąc pod uwagę ograniczone zasoby ludzkie i finansowe, braki w gotowości do przyjęcia w przyszłości dorobku prawnego UE i zrównoważony charakter projektów – oznacza, że zaległości w zawieraniu umów zostały wyeliminowane.

4.3.2. Środki na płatności

W 2020 r. płatności wyniosły 41 mln EUR (35 mln EUR w 2019 r.).

4.4. Monitorowanie

Komisja ponosi bezpośrednią odpowiedzialność za realizację większości projektów (zarządzanie bezpośrednie). Pracownicy Komisji zapewniają bardzo wysoki poziom monitorowania, które obejmuje stały kontakt z wykonawcami, wizyty kontrolne na miejscu, a także spotkania na miejscu i działania komitetów sterujących. W ramach pomocy technicznej zespół wsparcia ds. dotacji w dalszym ciągu zapewniał wsparcie Komisji w monitorowaniu wdrażania umów o udzielenie dotacji, jednocześnie udzielając wsparcia beneficjentom dotacji w zakresie stosowania unijnych zasad wdrażania umów o udzielenie dotacji, w tym dotyczących zamówień wtórnych.

Ponadto Komisja wykonuje szereg umów w trybie zarządzania pośredniego. Jednostki wdrażające, takie jak UNDP, British Council i NI-CO, odpowiadają przed Komisją zgodnie z odpowiednimi umowami ramowymi. Komisja ściśle angażuje się w bieżące monitorowanie tych działań.

4.5. Audyt i kontrole

W pełni wdrożono zalecenia sformułowane w następstwie ostatniego audytu przeprowadzonego w 2017 r. przez Służbę Audytu Wewnętrznego dotyczące rozwiązań w zakresie kontroli wewnętrznej w obszarze zamówień publicznych.

4.6. Ocena

W ramach projektu monitorowania zorientowanego na rezultaty kontynuowano przegląd wybranych działań i przeprowadzono pierwsze zaplanowane szkolenie na temat poprawy wewnętrznych zdolności odpowiednich zainteresowanych stron w zakresie monitorowania. Zalecenia otrzymane od ekspertów ds. monitorowania zorientowanego na rezultaty dotyczące istotności, wydajności, skuteczności i trwałości są włączane do działań objętych przeglądem i poza zakresem tych działań.

W 2020 r. kontynuowano przegląd śródokresowy programu pomocy. Jej celem jest przygotowanie całościowej niezależnej oceny i zebranie dowodów na temat postępów poczynionych w osiąganiu celów określonych w rozporządzeniu o pomocy w latach 2013–2018. Projekt sprawozdania końcowego został przedstawiony w grudniu 2020 r., a zawarte w nim wstępne wnioski są pozytywne.

4.7. Informacje, promocja i eksponowanie działań

Ogółem w 2020 r. przeprowadzono 429 działania w zakresie komunikacji i eksponowania działań, głównie w internecie ze względu na ograniczenia związane z COVID-19. Opublikowano trzy broszury na temat zwiększania umiejętności zawodowych, rozporządzenia w sprawie zielonej linii i środowiska w językach angielskim, tureckim i greckim oraz rozpoczęto przygotowania do wydania dwóch kolejnych broszur.

4.8. Konsultacje z rządem Republiki Cypryjskiej

Odbyły się spotkania z przedstawicielami rządu Republiki Cypryjskiej, również w czasie kryzysu związanego z COVID-19. Komisja nadal polega na współpracy rządu w zakresie weryfikacji praw własności i ułatwiania prac komisji technicznych, w których reprezentowane są obie społeczności. Komisja spotyka się regularnie ze Stałym Przedstawicielstwem.

5. WNIOSKI

Komisja nadal udziela pomocy w ramach rozporządzenia o pomocy w celu ułatwienia zjednoczenia Cypru przez wspieranie rozwoju gospodarczego tureckiej wspólnoty cypryjskiej i prowadzi działania w ramach swoich sześciu celów. W 2020 r. w dalszym ciągu koncentrowano pomoc na obszarach, które stwarzają szczególne problemy, jeśli chodzi o zgodność w przyszłości z unijnym dorobkiem prawnym.

Kolejne okresy programowania będą na bieżąco odzwierciedlały dotychczasową historię pomocy i stopień zaawansowania projektów. Podejmowane wysiłki będą się w dalszym ciągu koncentrowały na wywieraniu większego wpływu w priorytetowych obszarach w drodze mniej licznych, lecz większych działań.

Komisja jest gotowa na rozmieszczenie zasobów, w tym w ramach programu pomocy, celem wsparcia negocjacji dotyczących rozwiązania problemu cypryjskiego w razie potrzeby pod auspicjami ONZ.